

گذر»
دکتر میثم موسایی

ضرورت‌های ترمیم قدرت خرید کارگران

تصمیم دولت بسرای افزایش فراتر از تورم حقوق و دستمزد کارمندان دولت و بازنشستگان دستگاه‌های دولتی اقدامی لازم اما ناکافی برای تحرك بخشی به اقتصاد کشور است. از این جهت عبارت «لازم اما ناکافی» را به کار بردم که دولت باید به ترمیم قدرت خرید بخش دیگر جامعه یعنی کارگران هم توجه ویژه کند. حقوق کارگران طی چند سال گذشته اگرچه افزایش یافته، اما این میزان هیچ گاه تناسبی با میزان تورم نداشته است. بررسی آمار نشان می دهد تورم طی ۳۳ سال اخیر به طور متوسط ۲۰ درصد بوده ولی حقوق کارگران این مقدار افزایش نداشته است. به خصوص در دوره جنگ و اوایل انقلاب و همچنین در دولت گذشته که تورم به بالای ۴۰ درصد رسید افزایش دستمزد متناسب با مقدار تورم نبود. این مسئله موجب ایجاد شکاف همیشگی میان تورم و دستمزد می شود که اگر در یک سال اتفاقی بیفتد دیگر جبران آن مشکل است. امسال حداقل حقوق کارگران ۷۱۲ هزار تومان است که اگر با سایر مزایا در نظر بگیریم مبلغی به طور متوسط یک میلیون تومان می شود. اگر متوسط تعداد خانوار را هم ۵ نفر در نظر بگیریم، با این تقاسیر سهم هر نفر در ماه ۲۰۰ هزار تومان می شود. حاصل این روند با بین آمدن بهره‌وری کارگران طی مدت زمان طولانی است. حالا اگر همین حداقل دستمزد را با حداقل خط فقر که یک میلیون و نیم در شهرهای کوچک و دو میلیون و نیم در تهران است در نظر بگیریم متوجه عمق مشکل می شویم. اما دلیل این موضوع چیست؟ ریشه این مسئله شکاف بین تورم و دستمزد طی چند دوره است. در سال های اخیر افزایش حقوق نتوانسته این عدم تناسب را در سال های گذشته جبران کند. در حالی که کارگران از گروه هایی هستند که ارزش افزوده ایجاد می کنند اما مقایسه حقوق آن ها با کارمندان دولتی نشان می دهد هر چه کیفیت و میزان کارشان بالاتر رفته از افزایش حقوق کمتری برخوردار شده اند. برای بررسی این مسئله کافی است مقایسه ای کوتاه با حقوق مدیران کل، حقوق وزرا و معاونان آن ها و کارمندان و مدیران بانکها داشته باشیم. مقایسه عجیب دستمزد کسی که چند جا مسئولیت دارد با حقوق کارگر زحمتکشی که باید صبح زود و بدون وسیله ایاب وذهاب شخصی سر کار باشد و در نهایت نیز نمی تواند حداقل نیازهای اساسی خانواده را تامین کند. در اثر چنین مشکلی خانواده آن کارگر علاوه بر فقر مالی دچار فقر روحی می شود که نتیجه آن کاهش کرامت انسانی است، چرا که بچه آن کارگر احساس حقارت می کند چون از لحاظ خوراک و پوشاک با دیگران متفاوت است. باید یکبار برای همیشه مشکل دستمزد کارگران و عدم تناسب نرخ تورم با دستمزد این طبقه زحمتکش حل شود. در این میان حتی برخی قوانین این اختلاف ها را تشدید می کند، چرا که حتی قانون گذار این تبعیض را بین کارگران بخش خصوصی و دولتی قائل شده است. مثلاً اگر کارگری در جایی استخدام شود و بخواهد سابقه خود را منتقل کند، باید به قیمت حقوق روزی که می پردازد هم سهم خود و هم سهم کارفرما را یک جا بپردازد. در حالی که اگر کارگر دولتی باشد براساس حقوق سال اولی که استخدام شده مثلا ۱۰ هزار تومان که ۲۰ درصد آن ۲ هزار تومان در ماه و ۴۴ هزار تومان در سال می شود، در مجموع برای ۱۰ سال ۲۴۰ هزار تومان باید پرداخت کند. این در حالی است که اگر کارگر بخش خصوصی بخواهد این کار را انجام دهد و سابقه اش را به دستگاه دولتی منتقل کند، باید به حقوق حال حاضر محاسبه کند. یعنی متأسفانه حتی برخی قوانین و مقررات ما هم عادلانه نیستند. صنف کارگران بزرگترین صنفی است که بیکاری پنهان و کم بهره‌وری در آن بالاست. در این شرایط حقشان این است که حقوق قابل قبول را داشته باشند. در این میان انتظار می رود شورای عالی کار با توجه به شرایط رکود تورمی اقتصادی و فارغ از هر گونه مصلحت اندیشی غیر ضروری بسرای افزایش حقوق کارگران به مصلحت اندیشی غیر ضروری پنهان ایجاد تورم، عدالت و انصاف و کرامت انسان را مقدم بر سایر مسائل کند و فعلا قرار دهد. در این راستا آسیب پذیری را دغدغه خود قرار دهد. در این راستا به نظر می رسد تنها راه حل موجود برای کاهش این شکاف افزایش حقوق کارگران برای چند دوره متوالی است و نه یک دوره به میزان دوبرابر تورم. البته مسئله ای نیز در اقتصاد وجود دارد و آن این است که مسابقه بین تورم همواره باعث می شود در هر دوره حقوق کارگر اضافه شود اما در دوره بعد با تورم خنثی شود، اما با این شیوه افزایش چند برابری حقوق کارگران و همچنین عدم افزایش حقوق مدیران دولتی از معاونان ادارات کل گرفته تا سایر دستگاه های دولتی مثل دانشگاه ها می توان این عقب ماندگی طبقه کارگران را جبران کرد. در این میان با توجه به کسری بودجه، حذف یارانه افراد ثروتمند و مدیرانی که از آن یاد شد نیز می تواند به افزایش دستمزد کارگران و جبران کسری بودجه آنان کمک کند.

استاد و پژوهشگر دانشگاه تهران

قطع یارانه افراد فاقد کارت ملی

وزارت رفاه اعلام کرد: «یارانه نقدی افراد بالای ۱۸ سال فاقد کارت ملی قطع می شود.» به گزارش مرکز روابط عمومی و اطلاع رسانی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، در اطلاعیه وزارت کار آمده است: «براساس ماده ۴ آیین نامه اجرایی از ماده ۷ قانون هدفمندسازی یارانه ها، تمامی هموطنان بیشتر از ۱۸ سال سن که دارای شماره ملی هستند اما تاکنون کارت ملی خود را دریافت نکرده اند، موظف اند حداکثر تا تاریخ ۱۵ بهمن سال جاری اقدامات لازم را برای دریافت کارت ملی انجام دهند، در صورت عدم تعیین تکلیف وضعیت کارت ملی مربوطه، پرداخت یارانه این افراد از بهمن ماه سال جاری متوقف می شود.»

۰۲ | کتینه نو

کاهش قدرت خرید کارگران، کارمندان و بازنشستگان یکی از دلایل اصلی رکود در شرایط فعلی اقتصاد ایران به شمار می آید. کاهش حجم تولید یا تعطیلی تصدادی از کارخانجات و صنایع تولیدی در سال جاری نه به دلیل مشکلات تولید که به خاطر نبود یا کاهش تقاضا بوده است. از همین رو کارشناسان اقتصادی به دولت توصیه می کنند در کنار سیاست های خود برای رونق اقتصادی به افزایش قدرت خرید طبقه متوسط هم توجه ویژه ای داشته باشد. ظاهرا در همین راستا دولت تصمیم گرفته برای افزایش حقوق و دستمزد کارمندان و کارکنان دولت در سال ۹۵ تدابیر خاصی اتخاذ کند. محمدباقر نوبخت، سخنگوی دولت و رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی، در نشست هفته گذشته خود با خبرنگاران در مورد رویکرد عدالت در بودجه سال ۹۵ سخن گفت: «بخشی از آن عدالت در پرداخت های پرسنی است، در این خصوص من ابتدای سال گفتم که در پرداخت های کارکنان دولت تعادل وجود ندارد و برای اینکه آن را جبران کنیم در سال ۹۵ برای اولین سال برنامه ششم، ما هم برای شاغلان و هم بازنشستگان در زمینه عدم تعادلی که وجود دارد مقادیر قابل توجهی منابع در نظر گرفتیم که این عدم توازن اصلاح شود.» وی درباره بازنشستگان گفت: «از حدود یک میلیون و ۲۰۰ هزار بازنشسته دولت بیش از یک میلیون نفر زیر یک و نیم میلیون تومان دریافتی دارند. ما برای همه کارکنان دولت به اندازه

نرخ تورم که در سال آینده ۱۱ درصد است، ۱۲ درصد افزایش در نظر گرفتیم. به بازنشسته های زیر یک و نیم میلیون دریافتی نیز بیش از ۲۰ درصد اضافه کردیم.» نوبخت ادامه داد: «تصمیم داریم به همین ترتیب هر سال تا پایان برنامه این بخش از حقوق بازنشستگان را تا دوبرابر افزایش دهیم که سال اول برنامه هم در حال انجام آن هستیم.» وی در مورد کارکنان دولت نیز تصریح کرد: «حقوق کارکنان از دو بخش حقوق ثابت و بخش مربوط به فوق العاده شغل تشکیل می شود. ده قلم فوق العاده

از دستگاهها متقاضی استفاده از بند ۱۰ ماده ۶۸ بوده اند و درواقع بنا به هر دلیل تا قبل از روی کار آمدن دولت یازدهم فقط چند دستگاه از این بند استفاده می کردند که این امر در پرداخت ها عدم

گمانه زنی ها درباره میزان افزایش دستمزدها

قدرت خرید کارگران هم مانند کارمندان افزایش پیدا می کند؟

شغل وجود دارد که مهم ترین آن ها بند ۱۰ ماده ۶۸ است که در آنجا به دولت اجازه داده می شود به عنوان فوق العاده شغل کارکنان دولت به میزان ۵۰ درصد به حقوق ثابتشان اضافه کند.» وی ادامه داد: «در مصوبه سال گذشته دولت، این اختیار به سازمان مدیریت و برنامه ریزی داده شد که تا ۳۵ درصد بتواند این اقدام را انجام دهد، تاکنون هم تعدادی

از دستگاهها متقاضی استفاده از بند ۱۰ ماده ۶۸ بوده اند و درواقع بنا به هر دلیل تا قبل از روی کار آمدن دولت یازدهم فقط چند دستگاه از این بند استفاده می کردند که این امر در پرداخت ها عدم

بر قطب های صنعت چه گذشت؟

استان های قزوین و البرز با چه مشکلاتی مواجه هستند و چه کار نامه اقتصادی از خود به جا گذاشته اند؟

شرایط رکودی باعث کاهش شدید فعالیت صنایع تولیدی در کل کشور شده است، البته می توان برخی موارد را هم پیدا کرد کار نامه موفق تری نسبت به سال گذشته داشته اند. استان های قزوین و البرز دو نمونه از این استثناها هستند

علی رضا محسنی، مدیر کل تامین اجتماعی استان قزوین:

رکود اقتصادی که در آن شاهد کاهش چشمگیر تقاضا در مقابل تولید هستیم، حاصل شوک بازار، سیاست های تورمی، عدم همخوانی تولید با تقاضا، تحریم ها و یا ضعف اقتصاد کلان کشور است. در ایران یکی از مهم ترین دلایل شوک بازار، تحریم های اقتصادی چند سال گذشته، شامل تحریم نفتی، تحریم مالی و تحریم شرکت های ایرانی است. این تحریم ها از چند مسیر به رکود اقتصاد ایران منتهی شده که از جمله می توان به کاهش شدید درآمدهای نفتی، جهش نرخ ارز و بی ثباتی آن، سخت تر شدن مبادلات مالی و کالایی با کشورهای خارجی، افزایش ریسک و ناطلمی نانی و کاهش امنیت اقتصادی اشاره کرد.

در سال های ۹۳ و ۹۴ با وجود اینکه اقتصاد به لحاظ تحریم ها دچار

پیش رفتن

۶۶

تعداد متوسط ماهانه بیمه شدگان، طبق لیست های دریافتی، و به عبارتی تعداد کارگران کارگاه های تحت پوشش سازمان در استان قزوین در ۹ ماهه سال ۹۳ بالغ بر ۱۷۸ هزار و ۴۷۷ نفر بوده که این میزان با ۲ درصد کاهش در مدت مشابه سال ۹۴ به ۱۷۴ هزار و ۲۲۴ نفر رسیده است. از مهم ترین دلایل آن تعطیلی و نیمه تعطیلی کارگاه های مذکور و اخراج و یا تعدیل نیرو از سوی آن هاست.

یکشنبه ۲۷ دی ۱۳۹۴ ● شماره سی و نه

A T I V E H N O

تعادل ایجاد کرده بود.» نوبخت اضافه کرد: «همانطور که قول داده بودیم این نابرابری در پرداخت ها اصلاح شود در سال ۹۵ به تمامی دستگاه هایی که از بند ۱۰ ماده ۶۸ استفاده نمی کردند، و این نابرابری حقوق بود، تا ۳۵ درصد حقوقشان اضافه خواهد شد. این هردو گام در راستای عدالت خواهی در پرداخت های پرسنی بود.»

دو هدف با یک تصمیم؟

فاصله حقوق و دستمزد کارمندان برخی وزارتخانه های دولتی با سایر وزارتخانه ها و نیز کاهش قدرت خرید طبقه متوسط به واسطه تورم های ۳۰ تا ۴۰ درصدی سال های گذشته باعث شد تا ترمیم حقوق و قدرت خرید طبقه متوسط به یکی از مطالبات عمومی از دولت روحانی تبدیل شود. با تصمیمی که هفته گذشته از سوی نوبخت اعلام شد، قدرت خرید برخی از طبقه متوسط که همان کارمندان و بازنشستگان هستند، جبران خواهد شد، ضمن اینکه افزایش حقوق و دستمزد در سه سطح باعث می شود تا عدالت در پرداخت حقوق ها رعایت شود. با این حال انتظار می رود دولت با اتخاذ تدابیری همین رویه را درباره حقوق و دستمزد کارگران در پیش گیرد، که بدون شک زنجیره دوم افزایش تقاضا و تحریک تولید را تکمیل خواهد کرد. باید منتظر ماند تا اقدامات دولت در این حوزه هم روشن شود.

■ در نه ماهه سال ۹۳ تعداد کارگاه ها و شرکت های تحت پوشش سازمان، که به لحاظ مشکلات اقتصادی اقدام به پرداخت قسمتی از مبلغ حق بیمه می کردند، ۴۷ کارگاه بوده لیکن در نه ماهه سال ۹۴ ۷۱ شرکت و کارگاه به لحاظ شرایط مالی نامساعد حق بیمه خود را به طور کامل پرداخت نمی کنند و صرفا قسمتی از حق بیمه متعلقه را می پردازند.

■ تعداد متوسط ماهانه لیست های دریافتی از کارگاه های تحت پوشش سازمان در ۹ ماهه سال ۹۳ بالغ بر ۳۴ هزار و ۴۱۲ لیست بوده، که این شاخص در مدت مشابه یعنی در ۹ ماهه سال ۹۴ با ۷ درصد کاهش به ۳۲ هزار و ۱۵۳ فقره لیست تقلیل یافته است. به عبارتی تعداد لیست های حق بیمه ارائه شده از سوی کارفرمایان در سال ۹۴ نسبت به سال ۹۳ کاهش یافته است.

■ تعداد متوسط ماهانه بیمه شدگان، طبق لیست های دریافتی، و یا به عبارتی تمدد کارگران کارگاه های تحت پوشش سازمان در استان قزوین نیز در ۹ ماهه سال ۹۳ بالغ بر ۱۷۸ هزار و ۴۷۷ نفر بوده که این میزان با ۲ درصد کاهش در مدت مشابه سال ۹۴ به ۱۷۴ هزار و ۲۲۴ نفر رسیده است. از مهم ترین دلایل آن تعطیلی و نیمه تعطیلی کارگاه های مذکور و اخراج و یا تعدیل نیرو از سوی آن هاست.

■ همچنین مقایسه میزان کاهش لیست های ارائه شده در برابر میزان کاهش تعداد بیمه شدگان کارگاه های فوق نشان می دهد که اکثر کارگاه های بحران دار کارگاه های کوچک و یا متوسط هستند. ■ حجم مطالبات موق سازمان از کارگاه های بیمه شده تحت پوشش به نوعی بیانگر وضعیت نه چندان مطلوب اقتصادی کارگاه ها و شرکت های مذکور جهت پرداخت بدهی های گذشته خود است. در سال های ۹۳ و ۹۴ بدهی های موق شرکت ها و کارگاه های تحت پوشش استان از ۲ هزار و ۶۲۰ میلیارد ریال در ۹ ماهه ۹۳ با ۱۵ درصد افزایش به ۳ هزار میلیارد ریال در ۹ ماهه ۹۴ بالغ شده است که این امر نیز بیانگر مشکلات مالی شرکت ها در سال های اخیر است. حال، در شرایط فعلی و به جهت مرتفع کردن بخشی از مشکلات اقتصادی کارخانه ها و شرکت های تولیدی استان، که در نتیجه عدم امکان صادرات پویا و عدم وجود تقاضای متناسب با تولید با کالاهای تولیدی انبار شده مواجه هستند، ایجاد بستر مناسب جهت توسعه صادرات این گونه کالاهای به عنوان صادرات غیرنفتی، از جمله راهکارهای موثر است. همچنین برنامه ریزی و تدووم اقدامات مرتبط با اقتصاد مقاومتی از طریق اصلاح سبک زندگی مردم، تسهیل انجام سرمایه گذاری ها و توسعه مصرف کالاهای داخلی و... از دیگر اقدامات موثر در این زمینه است.

مر تضی سلامی، مدیر کل تامین اجتماعی استان البرز:

با وجود اینکه کارگاه های واقع در استان البرز عمدتا دارای ماهیت صنعتی هستند و رکود حاکم بر بخش تولید، وصول مطالبات را با چالش جدی مواجه کرده بود، با اهتمام و تلاش کلیه واحدهای اجرایی استان و ایجاد تعامل سازنده با تشکلات کارفرمایی وصول منابع مالی از کارفرمایان و ارائه تعهدات به بیمه شدگان تاکنون با وضعیت مطلوبی محقق شده است. البته رکود حاکم بر بخش های صنعتی این استان باعث شده برای وصول حق بیمه های دریافتی تلاش های مجموعه به شدت نسبت به سال های قبل افزایش یابد. در این مدت با درخواست های مختلفی از سوی کارگاه های قسط بندی نسبت به سال های قبل مواجه بودیم و تعداد گسالتی که با تشکلات مختلف در این باره تشکیل شده به شدت افزایش یافته است. با این حال کارنامه ای که به دست آمده نسبت به سال گذشته افزایش قابل توجهی را نشان می دهد. وصول حق بیمه این استان در شش ماهه اول سال ۹۴ به شرح ذیل است:

نسبت به سال ۹۳، حق بیمه جاری (۴ هزار میلیارد و ۶۰۹ میلیون و ۸۰۹ هزار ریال) ۲۸ درصد افزایش داشته است.

نسبت به سال ۹۳، حق بیمه گذشته (۲۲۸ میلیارد و ۴۳۸ میلیون ریال) ۲۷ درصد افزایش داشته است.

میزان وصولی حق بیمه کارگاه ها در ۶ ماهه اول سال ۹۴ نسبت به مدت مشابه سال قبل حدود ۲۸ درصد افزایش داشته است.